

Oud en nieuw

het verhaal van een heel oud rolfilmpje

Isja Nederbragt

Dit gaat over een Adina-Duplar 1:11, een box-rolfilmcamera. Lang heeft hij in een donkere hoek gelegen, ergens in een kast, opgeborgen in een leren tas. Bij de verdeling van de erfenis komt hij weer tevoorschijn. Nostalgie is mijn deel (mijn moeder had vroeger iets vergelijkbaars) en daarom komt hij in mijn bezit. In de gauwigheid krijgen we hem niet zomaar open. Bijna verdwijnt hij daardoor weer in de vergetelheid, nu in mijn huis.

Adina-Duplar 1:11 (1928/29). In de lens is een tweede lensje zichtbaar, een 'teelens'.

De negatieven

En dan, na een week in spanning afwachten, zijn de negatieven klaar: het negatiefformaat blijkt 6 x 8 cm, middenformaatnegatieven dus. Zes van de acht negatieven hebben bij eerste beschouwing een redelijk beeld. Het wordt steeds spannender.

Er bestaan nog steeds flatbadscanners waarmee middenformaat negatieven gescand kunnen worden. Zo'n scanner, in dit geval de Epson Perfection V600 Photo, kan ik lenen. Het wordt dus zelf scannen, niet uitbesteden aan de fotograaf. De spanning neemt verder toe en er is dus geen tijd voor lezen van de ge-

bruiksaanwijzing van de scanner. De scanner werkt bijna automatisch en intuïtief. Zo heb ik in een oogwenk de zes negatieven gescand. Ik wil de foto's zien, het hoeft niet perfect. Er ontstaan daardoor wel scanfouten: de bestanden zijn veel te groot, ieder negatief (zwart-wit) heeft een andere tint en een aantal foto's zijn gespiegeld.

De foto's

De kwaliteit van de negatieven is na al die jaren nog verrassend goed. De eerstgenomen foto's zijn het best, en naarmate de afbeeldingen meer aan het eind van de film zitten, komen er meer artefacten in de emulsie. De afbeeldingen zijn niet scherp. Dat komt waarschijnlijk door de matige kwaliteit van

Het afgelopen najaar mocht ik een week lang de Hasselblad van mijn fotodocente gebruiken: ouderwets met met rolfilm, niets automatisch, alles met de hand instellen met behulp van een losse belichtingsmeter. Alweer nostalgie, en genieten van 'Slow Photography'. Zo komt het dat ik, nieuwsgierig geworden, het boxje maar eens goed bekijk.

Via internet (*) kom ik erachter dat het boxje in 1928 of 1929 in Dresden is gefabriceerd. In de leren tas blijkt een Duitse gebruiksaanwijzing te zitten. Deze is nog goed leesbaar, maar wel heel kwetsbaar. Dan lees ik dat je, om het boxje te openen, niet alleen twee haakjes moet losmaken, maar ook de doordraaiknop moet uittrekken. Met enige moeite lukt het me het boxje te openen.

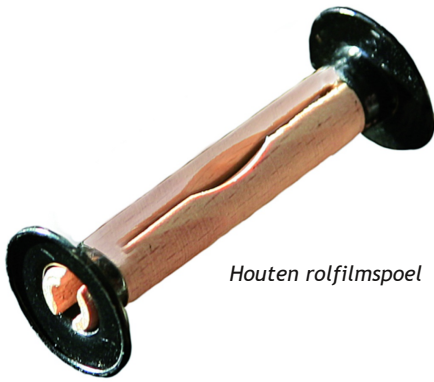
Tot mijn verbazing zie ik dat er nog een (rol)filmpje in zit, belicht nog wel, tot het einde doorgedraaid. De lege spoel blijkt van hout. Allemaal erg oud dus. Spannend! Hoe oud zou het filmrolletje wel niet zijn? Zou er nog iets op staan, en zo ja, wat?

Nog spannender wordt het als een fotograaf het de moeite waard vindt om het rolletje te ontwikkelen. Je weet maar nooit.

Iedere foto heeft een andere tint, diverse artefacten in de emulsie zijn zichtbaar. De witte streep rechtsboven is een haar tijdens het scannen, de zwarte lijn is een waslijn.

de lens van het boxje. De foto's zijn genomen bij het ouderlijk huis van mijn schoonvader, een woonboerderij. De oude dame op de foto's is Oma; ze is in 1969 overleden. Haar kleindochter, mijn schoonzus, staat op een andere foto. Ze heeft een lichte jurk aan, in werkelijkheid oranje. Die jurk was in de mode in ongeveer 1965. En zo berekenen we dat het rolfilmpje ongeveer 45 jaar belicht in het toestel heeft gezeten. Het boxje blijkt een waardige en gedenkwaardige erfenis.

Houten rolfilmspoel

Analoog fotograferen

Er wordt nog steeds met film gefotografeerd. Door beroepsfotografen, maar ook in toenemende mate door amateurs. Analoge fototoestellen zijn tweedehands te koop of liggen nog ergens op zolder. De keuze in filmpjes is, vergeleken met vroeger, aanzienlijk afgenomen, maar ze zijn nog steeds te koop. Soms is het even zoeken, bij de fotovakhandel of via internet, maar het lukt. Ook voor het ontwikkelen van filmpjes kan je nog steeds bij de vakhandel of ontwikkelcentrale terecht. Of doe je dat ontwikkelen nog zelf?

Als de negatieven eenmaal klaar zijn, dan moet je kiezen: laat je de negatieven door de fotograaf scannen, of schaf je zelf een scanner aan. Het is natuurlijk verstandiger eerst te bedenken wat je wilt voordat je met analoge film aan de gang gaat. Maar ja, dat boxje was er voor ik over fotograferen met filmpjes nadacht.

De prijs van het scannen van negatieven door de fotovakhandel wisselt erg, de kwaliteit ook. Zelf scannen is een reële optie. Een goede scanner koop je al voor ongeveer € 100 (kleinbeeldfilm). Voor middennegatieven is het nodig dat de (flatbed)scanner ook dat formaat aankan. Zo'n scanner is wat duurder. De huidige flatbedscanners werken vrijwel intuïtief: aanzetten, negatief in de houder leggen (gladde kant onder, let op links-rechts), druk op de knop en het programma is actief. Er zijn een aantal instellingen mogelijk; daarom is het handig de gebruiksaanwijzing door te nemen. Dan kom je niet, zoals ik, voor verrassingen te staan, zoals zwartwit-negatieven met een kleurtje en bestanden die zo groot zijn dat de harde schijf in no time vol zit. En natuurlijk let je op stof: blaasbalgje om stof weg te blazen en de stofcorrectie aanzetten bespaart je veel corrigeerwerk.

Digitale verwerking

Na het scannen begint het bewerken van de foto's. Met GIMP, Photoshop Elements, Corel Paint Shop Pro of welk programma je ook maar gebruikt. Kleur, lichtsterkte en scherpte moeten vaak worden gecorrigeerd. Als je weet hoeveel correctie nodig is, kun je dat ook instellen bij het scannen. Dan volgt rechtzetten en eventueel corrigeren

van lensvervorming, stof verwijderen met het stempel en uitsnede maken. Het wegwerken van allerlei oneffenheden en beschadigingen kan veel tijd vergen. Wil je zelf printen, dan is een goed kleurbeheer noodzakelijk. Af-drukken via de fotovakhandel of via internet is natuurlijk ook een optie.

Diverse workshops op de bijeenkomsten in De Bilt hebben aandacht besteed aan de diverse manieren van fotobewerken en aan kleurbeheer.

En dan, na al dat werk, kun je tevreden terugkijken op het resultaat.

Conclusie

Analoge fotografie is nog steeds mogelijk en interessant. De doka is tegenwoordig vervangen door de digitale doka. 'Slow Photography' heeft wel wat!

Het was wel heel bijzonder om dit hele oude filmpje te vinden, te zien dat er nog beelden opstaan en familie te herkennen.

Er is één vraag die bij me opkomt: zouden mijn digitale bestanden over 45 jaar ook nog leesbaar zijn?

Ten slotte: op de CompUfair op 11 februari in De Bilt zijn meer foto's van het filmrolletje en het boxje te zien bij het Platform Digifoto. U kunt er ook terecht met vragen en voor het uitwisselen van ervaringen met fotografie.

(*) Link:

www.altissa.de/Kameras/boxeneho/box60x90/152/no/ipage_170.htm

Een goede foto. Als je goed kijkt, vooral onder de dakrand, zie je donkere vlekken; dat is beschadiging van de emulsie van het filmpje.